

**Vier waterissues
tegelijk te lijf**

Het begon met een groots idee: gebruik bestaande technieken van ondergrondse waterberging en brakwaterwinning en zet deze grootschalig in voor een robuuste zoetwatervoorziening in laag-Nederland. Inmiddels is de fase van verkenningen voorbij; de eerste pilots zijn in volle gang.

Het unieke van het kennisprogramma COASTAR is dat het meerdere vraagstukken tegelijk aanpakt, vindt Klaasjan Raat, mede-initiator van het kennisprogramma en als hydroloog werkzaam bij KWR. “In het Westland spelen bijvoorbeeld vier grote issues. De vraag naar gietwater vanuit de glastuinbouw, verzilting, wateroverlast bij piekbuien en de discussie over wat te doen met restproducten van brakwaterwinning. Met COASTAR zoeken we oplossingen hiervoor in de ondergrond, iets dat volkomen nieuw is. Voorheen keken we met zoetwateraanvullingen vooral naar het oppervlaktewater. De ondergrond werd vergeten.”

Samen oplopen in ontwikkelingen

Dat de ondergrond nog niet bij iedereen op het netvlies staat, beaamt Toon Boonekamp, teamleider Water voor Industrie bij Arcadis. “Dankzij COASTAR weten we nu veel beter een combinatie te leggen tussen de boven- en ondergrond. Dat nemen we mee in onze gesprekken met klanten. Bij een advies over circulair watermanagement, zouden we voorheen er niet aan denken om overtollig regenwater tijdelijk in de ondergrond op te slaan. Dat heeft veel voordelen. Het bedrijf houdt bijvoorbeeld de bovengrond beschikbaar voor uitbreiding. Ons productportfolio is met meer kennis over de ondergrond sterk verbeterd. En we zijn een betere gesprekspartner voor waterbedrijven geworden, omdat we snappen hoe zij naar hun waterbeheer en winningssystemen kijken. Aangezien waterbedrijven ook bij COASTAR zijn betrokken, lopen we in de ontwikkelingen samen op. Dat is heel mooi.”

Deltaplan Zoetwater

COASTAR wordt benaderd vanuit zowel TKI Watertechnologie als TKI Deltatechnologie. Raat: “Het gaat om het gebruik van de ondergrond als aanvullende oplossing voor de zoetwatervoorziening.

De strategische agenda's van bedrijfsleven, waterschappen, provincies en de tuinbouwsector komen hierin samen. En we zijn helemaal aangesloten op het Deltaplan Zoetwater. De casussen die binnen COASTAR zijn uitgevoerd, sluiten hier naadloos op aan.” Dat de eerste successen al zijn geboekt, zoals bijvoorbeeld met de Urban Waterbuffer – eveneens een project van TKI Watertechnologie – in Rotterdam, maakt Raat enthousiast. “Vanuit de kennisinstellingen en techniekleveranciers brengen

“De ideeën van de tekentafel worden nu echt naar de praktijk gebracht.”

we onze kennis in. Zo is KWR sterk in de techniek van de ondergrond, Deltares heeft gedegen kennis van grondwatermodellen, en Arcadis staat met implementaties dichtbij de markt. In COASTAR komen die drie heel goed samen.”

Missiegedreven innovatiebeleid

Dat de ideeën van de tekentafel nu echt naar de praktijk worden gebracht, is volgens Raat mede te danken aan de TKI-aanpak. “Het is ontzettend goed hoe alle partijen in zo'n kennisprogramma samenkomen en gezamenlijk de agenda bepalen. Zo kunnen we in een open sfeer aan vraagstukken werken en overstijgen we individuele belangen. Vanuit het topsectorenbeleid wordt nu gesproken over missiegedreven innovatie. Ik zie COASTAR hierin als voorloper. We hebben te maken met verschillende sectoren en de vragen zijn glashelder. Dunea heeft extra water nodig voor de drinkwatervoorziening. De glastuinbouw vraagt om extra gietwater. En Delfland heeft zorgen om natte voeten van de burgers. Met al die partijen is het niet nodig een abstract vergezicht te schetsen. We beperken ons tot concrete vraagstukken.”

“De strategische agenda’s van bedrijfsleven, waterschappen, provincies en de tuinbouwsector komen hierin samen.”

Waterbank Westland

Eén zo’n concreet vraagstuk komt vanuit de glastuinbouwsector. “We hebben veel gietwater nodig, en dat moet van een hoge kwaliteit zijn”, vertelt Margreet Schoenmakers, Programmamanager Water bij Glastuinbouw Nederland en verantwoordelijk voor het innovatieprogramma Glastuinbouw Waterproof. “Behalve regenwater gebruiken we ook grondwater. In het Westland pompen we dit op en halen we het zout eruit. De reststroom brengen we terug in de bodem. We vroegen ons af of dit op termijn een duurzame manier is.” Een typische vraag om onder te brengen in COASTAR, wat heeft geleid tot de casus Waterbank Westland, waarbij op gebiedsniveau tuinders zelf de balans tussen vraag en aanbod in gietwater kunnen organiseren, terwijl gelijktijdig verzilting wordt tegengegaan. Wat Raat betreft heeft de casus Waterbank Westland een belangrijke voorbeeldfunctie. “Het gaat hierin vooral om een organisatiesysteem. Hoe organiseer je met alle partijen het grondwaterbeheer? Daarmee kunnen we ook andere partijen van dienst zijn, bijvoorbeeld op de zandgronden. Daar moet men ook aan de slag met de ondergrond.”

Gezamenlijk organiseren

Welke organisatievorm uiteindelijk het beste past, is nog niet duidelijk. Voor Arcadis, die de kosten-batenanalyse voor zijn rekening neemt, is dat een interessant gegeven. Boonekamp: “We hebben de technieken doorgerekend en het werkt. Nu gaat het om de interactie tussen degenen met een watertekort en degenen met een wateroverschot. Hoe ga je zoiets gezamenlijk organiseren? Dat is in Nederland nog niet op deze schaal geprobeerd. Voor ons zit de kracht van zo’n aanpak vooral in het feit dat op kennisontwikkeling een directe toetsing volgt. Zo’n combinatie tussen theorie en praktijk helpt om projecten binnen onze organisatie geaccordeerd te krijgen.”

Denken in oplossingsrichtingen

In welke mate alle COASTAR-partners in oplossingsrichtingen denken, bewijst Schoenmakers. “Stel dat we het regenwater dat via verhardingen op bedrijventerreinen en in dorpen via sloten naar het oppervlaktewater wegstroomt, gaan opvangen en in de ondergrond opslaan. Dan kunnen we de droogteproblematiek in bredere zin aan elkaar knopen. Door het 3D-effect van de bodem mee te nemen, komen we tot overall oplossingen voor iedereen.” Dat het toewerken naar gemeenschappelijke doelen niet altijd gemakkelijk is, geeft Schoenmakers ook aan. “Elke partner opereert vanuit een eigen referentiekader. Zo hadden we vanuit de tuinbouwsector een bepaald beeld van de organisatiestructuur. We gingen ervan uit op regelmatige basis een terugkoppeling te krijgen, zodat we meer konden meesturen. Achteraf blijkt dat we strakker moeten afstemmen hoe we met elkaar willen samenwerken. Dat is een leermoment. Maar zolang we helder hebben wat elkaars belang is en hoe de problematiek in elkaar zit, kunnen we werken aan gemeenschappelijke oplossingen.”

In het project Coastar werken Allied Waters, Arcadis, Deltares, Dunea, Delfland, Evides, KWR, LTO-Glaskracht, Provincie Zuid-Holland en Gemeente Westland samen.

Meer informatie